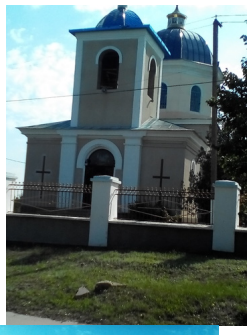
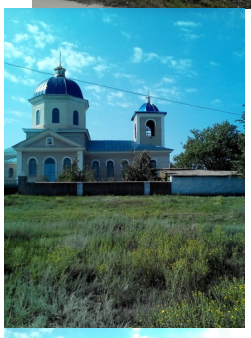
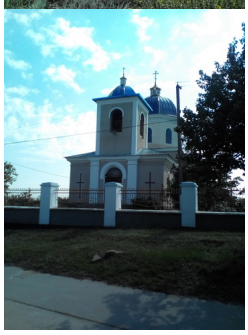
Храм Різдва Христового знаходиться в селі Василівка Снігурівського району Миколаївської області. Настоятель — протоієрей Василь Борисевич. Храм діючий.

Йшов тривожний 1922 рік. В крані вже йшла богоборча хвиля, набираючи все більшої і більшої сили. Наступного удару православна церква зазнала від законів тодішньої влади (закон Всеросійського ЦВК від 23 лютого 1922 р. «Про вилучення церковних цінностей для боротьби з голодом», закон Всеукраїнського ЦВК від 8 березня 1922 р. «Про передання церковних цінностей у фонд допомоги голодуючим»).

Отож, місцева влада, отримавши наказ «згори», почала енергійно втілювати ці закони на місцях. Не пройшла повз уваги нової влади і церква в селі Отбідо-Василівка Херсонського повіту Херсонської губернії (нині — Василівка Снігурівського району Миколаївської області).

З малих довідкових джерел кінця XIX — початку XX ст. відомо, що дерев'яну церкву в с. Отбідо-Василівка (в деяких джерелах — Отобідо-Василівка) було збудовано у 1790 році. Престол був освячений на честь народження Христа, а в 1896 р. на кошти парафіян

був збудований новий кам'яний храм. Через два роки після відкриття нової церкви, у 1898-му, настоятелем був призначений ієрей Сергій Штенко, випускник Одеської духовної семінарії.

Сергій Штенко народився 24 серпня 1875 р. у селі Хондаківка Херсонського повіту Херсонської губернії в сім'ї диякона Василя Івановича Штенка. Батьки майбутнього священика були людьми незаможними, але всі свої сили та заощадження вони вкладали в навчання та виховання сина. Одеська духовна семінарія дала майбутньому священнослужителю всі навички. Після закінчення семінарії отця Сергія призначають у церкву села Отобідо-Василівка псаломщиком (1897), потім — дияконом, а згодом — священиком (1898).

Жив він зі своєю родиною у церковному домі, де сьогодні знаходиться Василівський дитячий садок. Біля будинку був великий сад. Працював у саду отець завжди сам. Отець Сергій був середнього зросту, русявий, обличчя овальне, ніс прямий, очі світлі, носив невелику бороду. Пам'ятають його суворим у вчинках віри і порядку. Ніхто і ніколи не бачив його без підрясника. Завжди ходив у чоботях, як воїн. Люди його любили і вважали за доброго пастиря і вчителя. Він читав у школі Закон Божий.

Найближчими сподвижниками о. Сергія були староста храму Прохір Устинович Бунчук та попечитель Кирило Євтихієвич Приймак. Прохір Бунчук жив у селі Павлівка, яке знаходилося неподалік Василівки, та був шанованим чоловіком. Його дружина Анастасія двічі поклонялася святиням в Єрусалимі. Бунчуки, як пам'ятають сторожили с. Павлівки, були віддані церкві. Кирило Приймак, ревний служитель при храмі Божому, був попечителем церкви Різдва Христового.

Про трагічні події тих часів можна дізнатись зі спогадів старожилів навколишніх сіл і архівних матеріалів, які знаходяться в Державних архівах Миколаївської та Херсонської областей.

Через багато поколінь парафіян дійшла до нашого часу легенда про царицю. Їхала Катерина II із Кременчука в Херсон і зупинилася у місцевого священика. Тут цариця пообідала, і село на цілих півтора століття отримало назву Отобідо-Василівка чи Отбідо-Василівка. За теплий прийом Її Величність віддала селянам золоту чашу і розпорядилась, щоб у селі побудували церкву. Більшовики в 1922 році розгорнули кампанію щодо вилучення церковних цінностей, легенда про золоту чашу справила особливе враження на грабіжників.

Інформація військового комісара с. Снігурівки Херсонському повітовому виконкому та повітовому військовому комісаріату про виступ селян Обідо- Василівки проти вилучення церковних цінностей та загибель священика, церковного старости і голови церковної ради: «Сообщаю, что 26 апреля 1922 г. крестьяне села О.Васильевки и волости в целом, подстрекаемые кулацкими элементами и духовенством, собравшись в церковной ограде, обсуждали вопрос о недопущении изъятия драгоценностей для нужд голодающих России. Предисполкома О.Васильевки прибыл и сделал распоряжение духовенству составить опись драгоценностей и прислать в волисполком. Получив такое

распоряжение, церковный староста Бунчук во главе со священником Штонько распространил провокацию, что советская власть будет грабить имущество из храма, и просили крестьян, преимущественно кулаков, не допустить этого и повести решительную борьбу. Своей религиозной проповедью указали, что за ценности храма нужно платить своей жизнью, ибо на небе за это получите царство небесное. Таким образом, 26 апреля сего года часа 4 по полудню толпа крестьян стала собираться в церкви для охраны, и по звону набата толпа еще больше усилилась. Из местных властей О.Васильевки никто к толпе не приходил, и не было намерения идти зачем-либо в храм.

Старший милиционер О.Васильевки член партии, он же политрук тов. Егоров, идя домой мимо ограды, полюбопытствовал, для чего собралась толпа к ограде и, зайдя туда, слышал, как священник и церковный староста Бунчук вели агитацию по адресу советской власти, и Бунчук указывал на тов. Егорова: вот те кровопийцы, которые сосут нашу кровь, это коммунисты, и требовал, чтобы толпа его убила. Тов. Егоров, как член партии, высказался, что он не пришел грабить их храм, а зашел разъяснить толпе и узнать, с какой целью она собралась в ограде. Но в толпе раздались голоса мужчин, а именно: Андренко Семена, Лакоты Павла и других, фамилии коих не выяснены: убить тов. Егорова и поднять восстание в волости. Толпой эти слова были подхвачены и тов. Егоров очутился в безвыходном положении. Толпа стала избивать тов. Егорова, а часть толпы вооруженная вилами, железными прутьями и камнями направилась к волисполкому для избиения служащих и разграбления канцелярии волисполкома.

Видя такое положение, старший милиционер О.Васильевской волости тов. Орлов и тов. Винокуров явились в Снигиревку, сообщили мне о поднятии восстания в селе О.Васильевке. Мною было сделано распоряжение начраймилиции и своему гарнизону немедленно собраться, и я поехал в село О.Васильевку для ликвидации восстания.

Таким образом, восстание мною ликвидировано, в О.Васильевке установлена революционная власть, т.е. волревком. Предволревка мною назначен тов. Лесниченко, членами — т. Скороход и т. Логовский. Все это сделано по распоряжению Снигиревского волпарткома, совместно с Васильевской селькомячейкой. О.Васильевская волость объявлена на чрезвычайном военном положении.

Взяты частично заложники и арестованы священник Штонько, церковный староста Бунчук и другие, а также сделано обложение кулацких элементов в пользу помголодом, по зажиточности, конфисковано имущество четырех лиц, ведущих агитацию против соввласти и за поднятие восстания.

При отправке заложников и арестованных из села О.Васильевки в село Снигиревку для производства дознания часть их бежала, и конвоирами была открыта стрельба по убегающим. Убитыми оказались, которые бежали первыми, священник Штонько, церковный староста Бунчук, как выдающиеся контрреволюционеры, которые все время подбивали толпу на избиение старшего милиционера тов. Егорова и призывали толпу умереть, но поднять восстание и не допустить, чтобы советские паразиты разграбили храм. Ввиду темноты спаслись бегством сын церковного старосты Бунчук и Лакота Павел, которые первыми избивали тов. Егорова и все время подбивали толпу на это. При

задержании Лакота и Бунчук были направлены с материалом куда следует.

Участники восстания арестованы, находятся в раймилиции, где производится дознание в числе 15 человек, захваченных на месте избиения тов. Егорова возле ограды.

Начальник гарнизона – подпись. Военком Снигиревки – подпись. С подлинным верно: Секретарь – подпись». (За матеріалами Держархіву Миколаївської обл., ф - л – 916, оп. 1, спр.29)

За свідченнями дочки Кирила Приймака Пелагеї (Поліни) Каплій та інших очевидців, події відбувались під час пасхальної седмиці 1922 р. Для виконання наказу про вилучення церковного майна декілька разів приїздив в Отобідо-Василівку уповноважений Єгоров. Він вимагав показати хрест та золоту чашу. Люди і церковний староста Прохір Бунчук запевняли його, що в церкві немає ніякого золота, і що вони не допустять зруйнування храму. Але Єгоров, прибувши з наміром почати вилучення цінностей, вперто хотів довести намічену справу до кінця.

На дзвін збіглися парафіяни, в основному жінки. Вони не тільки не допустили до церкви грабіжника, але й побили його. Влада назвала даний інцидент християнським бунтом та викликала озброєне підкріплення. Жорстоко, лозинами, були покарані деякі з жінок, а декотрі з них від побоїв згодом померли. В організації бунту влада звинуватила священика, о. Сергія Штенька, а також мирян — Прохора Бунчука і Кирила Приймака. Про це свідчить доповідь у Херсонський повітвиконком Снігурівського гарнізонного воєнкомату, в якій вони названі «котрреволюціонерами, що підбурювали натовп на побиття старшого міліціонера т. Єгорова», і скликали населення на повстання проти червоноармійців. Добре повечерявши, солдати забрали з собою власника дому. Заарештували тоді отця Сергія і Прохора Бунчука з сином Микитою. Заарештовані вирушили в напрямку Снігурівки.

Чекісти знущались над своїми жертвами, вдаючись до лайки. Священик закликав їх бути розсудливими. Зрозумівши, що смерть неминуча, о. Сергій почав молитися. Це ще більше розлютило червоноармійців. Злі охоронці накинулись на священика і почали шаблями рубати йому руки. Прохір Бунчук, фізично здоровий і сильний, поспішив на допомогу, але був застрелений. Остаточно розлючені чекісти зупинили коней та почали бити священика. Йому вибили зуби, відрізали вуха, кололи шаблями тіло.

Мучеників вивезли в балку за Снігурівкою, де знаходилися три колодязі: один з солоною водою, два — з питною. Заарештовані дуже просили пити, але охоронці змушували їх пити солону воду. Страждання продовжувалися до ранку. П'яні кати відрізали голову Кирилу Приймаку та викинули її собакам. Батюшці викололи очі, а потім розрізали живіт. Отець Сергій помер у страшних муках.

